
Notaoverleg Energiesysteem, 26 oktober 2026

Netbeheer Nederland ondersteunt de koers van het geactualiseerde Nationaal Plan Energiesysteem (NPE). Het plan kiest voor een realistischer ontwikkelpad richting een betrouwbaar, betaalbaar, duurzaam en weerbaar energiesysteem. Positief is dat er meer aandacht is voor uitvoerbaarheid, netcongestie, industrie, flexibiliteit, CCS en groen gas. Ook bevat het NPE een beleidsagenda met belangrijke besluiten voor de komende jaren.

Het NPE biedt daarmee een basis om verder te bouwen aan een energiesysteem waarin elektriciteit, duurzame gasen en warmte in samenhang worden ontwikkeld. Dat is nodig om ruimte te houden voor woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming en tegelijkertijd de maatschappelijke kosten beheersbaar te houden.

Tegelijkertijd staan nog veel keuzes open. Voor verschillende maatregelen ontbreekt financiële dekking en zijn verantwoordelijkheden en uitvoeringsvoorwaarden nog niet voldoende uitgewerkt. Omdat de aanleg van energie-infrastructuur jaren duurt, kunnen belangrijke besluiten niet onbeperkt worden uitgesteld. De uitvoerbaarheid van het NPE staat of valt met tijdige besluitvorming, voldoende financiële middelen en duidelijke afspraken tussen overheid, bedrijven en netbeheerders.

Netbeheer Nederland vraagt de Kamer aandacht voor de volgende vijf punten.

1. Zet maximaal in op groen gas en houd ruimte voor de slimme hybride warmtepomp

Het NPE benoemt het belang van groen gas, hybride warmtepompen en slimme aansturing. Maar koppelt deze aspecten nog onvoldoende aan elkaar. Groen gas in combinatie met slimme hybride warmtepompen blijven daardoor worden gezien enkel een tussenstap in de transitie. Een beeld dat de netbeheerders niet herkennen. Een duurzaam energiesysteem kan niet alleen op elektriciteit draaien. Groen gas benut de bestaande gasinfrastructuur, beperkt de extra druk op het elektriciteitsnet en biedt huishoudens, bedrijven en industrie een haalbare verduurzamingsroute.

Voor een deel van de woningen en buurten kan de combinatie van een slimme hybride warmtepomp en groen gas ook op langere termijn een betaalbare en uitvoerbare eindoplossing zijn. Dat geldt met name op plekken waar een warmtenet of volledig elektrische oplossing technisch lastig, maatschappelijk duur of door beperkte netcapaciteit moeilijk uitvoerbaar is.

Slimme hybride warmtepompen kunnen het gasverbruik snel verlagen en het elektriciteitsgebruik afstemmen op de beschikbare ruimte op het net. Ze maken verduurzaming mogelijk terwijl het elektriciteitsnet verder wordt uitgebreid. Ook helpen zij het gasnet betaalbaar te houden voor huishoudens en bedrijven die pas later volledig kunnen overstappen.

Vraagt de Kamer om bij het kabinet aan te dringen op:

- Zet maximaal in op de productie en import van groen gas.
- Zorg voor voldoende investeringszekerheid om de productiecapaciteit daadwerkelijk op te schalen.
- Sluit de slimme hybride warmtepomp in beleid en regelgeving niet bij voorbaat uit als eindoplossing.
- Maak hybride en volledig elektrische warmtepompen standaard slim aanstuurbaar.
- Beoordeel warmteoplossingen op hun totale maatschappelijke kosten, inclusief de gevolgen voor het elektriciteitsnet.

2. Zorg voor voldoende middelen om warmtenetten daadwerkelijk te realiseren

De groei van collectieve warmte is essentieel om delen van de gebouwde omgeving betaalbaar en uitvoerbaar te verduurzamen. Warmtenetten kunnen lokale warmtebronnen benutten en voorkomen dat alle warmtevraag naar het elektriciteitsnet verschuift. Daarmee helpen zij om verdere druk op het elektriciteitsnet te beperken.

Nieuwe wetgeving biedt een belangrijke basis, maar leidt niet vanzelf tot nieuwe aansluitingen. Warmtebedrijven kunnen alleen investeren als er langjarige duidelijkheid bestaat over financiering, tarieven en risico's. Zonder passende financiële randvoorwaarden blijven investeringen uit, vallen projecten stil en kunnen gemeenten hun regierol niet effectief invullen.

Er ligt al een aanzienlijk aantal plannen klaar. Wanneer projecten nu vertraging oplopen, dreigen niet alleen aansluitingen verloren te gaan, maar ook kennis, capaciteit en maatschappelijk draagvlak. Dat kan de verduurzaming van de gebouwde omgeving moeilijker en uiteindelijk duurder maken.

Vraagt de Kamer om bij het kabinet aan te dringen op:

- Reserveer bij de Voorjaarsnota 2027 voldoende middelen voor warmteprojecten die vóór 2030 van start moeten gaan.
- Zorg voor passende instrumenten, zoals een toereikende Warmtenetten Investeringssubsidie, kostendekkende tarieven en een waarborgfonds.
- Beperk de financiële risico's voor warmtebedrijven, gemeenten en bewoners.
- Geef snel duidelijkheid over de financiële randvoorwaarden voor verdere opschaling na 2030.
- Voorkom dat projecten stilvallen en opgebouwde kennis en uitvoeringskracht verloren gaan.

3. Geef industrie en netbeheerders tijdig duidelijkheid over infrastructuur

Het NPE erkent terecht dat verschillende verduurzamingsroutes naast elkaar nodig zijn. Afhankelijk van het productieproces en de locatie kunnen elektrificatie, waterstof, CCS, groen gas, warmte en duurzame koolstofstromen onderdeel zijn van het toekomstige energiesysteem. Ook hybride toepassingen kunnen op langere termijn een efficiënte oplossing zijn.

Die richting moet nu per industriecluster worden vertaald naar concrete afspraken over welke infrastructuur waar en wanneer nodig is. Bedrijven moeten duidelijk maken hoe hun toekomstige energievraag eruitziet. Het Rijk, industriële bedrijven en netbeheerders moeten vervolgens gezamenlijk afspraken maken over elektriciteitsnetten, waterstof- en CO₂-infrastructuur, opslag en de ontwikkeling van voldoende duurzame energie.

Daarbij moeten kip-eiproblemen tijdig worden doorbroken. Wachten op volledige zekerheid over de toekomstige vraag kan ertoe leiden dat infrastructuur te laat beschikbaar komt. Tegelijkertijd vragen omvangrijke investeringen om voldoende zekerheid over het gebruik en een heldere verdeling van financiële risico's.

Tijdige afspraken geven bedrijven zekerheid om te verduurzamen en helpen netbeheerders om gericht te investeren. Bovendien voorkomen zij dat energievraag, energieaanbod en infrastructuur op verschillende plaatsen of momenten tot stand komen.

Vraagt de Kamer om bij het kabinet aan te dringen op:

- Maak in 2027 per industriecluster afspraken over vraagontwikkeling, energieaanbod en infrastructuur.
- Leg daarbij de planning van de belangrijkste infrastructuurprojecten vast.
- Maak duidelijk welke verantwoordelijkheden bij het Rijk, de netbeheerders en de bedrijven liggen.
- Doorbreek kip-eiproblemen rond elektriciteits-, waterstof- en CO₂-infrastructuur.
- Maak duidelijk welke infrastructuur vooruitlopend op de volledige vraag kan worden gerealiseerd.
- Leg vast hoe de bijbehorende financiële risico's worden verdeeld.
- Beoordeel elektrificatie, waterstof, CCS, groen gas en hybride toepassingen op hun bijdrage aan een betaalbaar, uitvoerbaar en toekomstbestendig energiesysteem.

4. Werk uit wat een weerbaar energiesysteem concreet betekent

Het NPE benoemt weerbaarheid terecht als een belangrijk ontwerpprincipe. Daarbij gaat het onder meer om energie-import, fysieke en digitale veiligheid, kritieke grondstoffen, infrastructuur op zee en nieuwe afhankelijkheden in internationale ketens.

Nog onvoldoende duidelijk is wat weerbaarheid concreet betekent voor de inrichting en financiering van het energiesysteem. Tegen welke verstoringen moet Nederland bestand zijn? Welk niveau van energiezekerheid hoort daarbij? En welke kosten is de samenleving bereid daarvoor te dragen?

Deze keuzes hebben gevolgen voor de hoeveelheid infrastructuur, opslag, reserves, binnenlandse productie en import die nodig is. Ook is van belang welke rol de bestaande gas- en elektriciteitsinfrastructuur houdt en hoeveel regelbaar vermogen nodig is wanneer zon en wind onvoldoende energie leveren.

Zonder een concrete invulling van weerbaarheid kunnen overheid, netbeheerders en marktpartijen niet tijdig de juiste investeringsbeslissingen nemen.

Vraagt de Kamer om bij het kabinet aan te dringen op:

- Maak duidelijk tegen welke verstoringen Nederland bestand moet zijn.
- Werk uit welk niveau van energiezekerheid daarbij hoort.
- Breng in beeld hoeveel opslag, reserves en regelbaar vermogen nodig zijn.

- Maak inzichtelijk welke infrastructuur en binnenlandse productie nodig zijn.
- Onderzoek hoe afhankelijk Nederland wordt van energie-import.
- Breng afhankelijkheden rond kritieke grondstoffen, technologie en digitale systemen in beeld.
- Betrek daarbij ook de strategische waarde van bestaande gas- en elektriciteitsinfrastructuur en energieopslag.
- Leg de daaruit voortvloeiende politieke keuzes en investeringsbesluiten aan de Kamer voor.

5. Koppel de beleidsagenda aan geld, verantwoordelijkheden en besluiten

De beleidsagenda uit het NPE biedt meer richting dan eerdere versies. De agenda noemt besluiten en jaartallen voor onder meer netcongestie, flexibiliteit, wind op zee, waterstof, groen gas, warmtenetten en integrale systeemsturing. Dat geeft overheden, bedrijven en netbeheerders meer zicht op de aangekondigde vervolgstappen.

Tegelijkertijd ontbreekt voor verschillende maatregelen nog financiële dekking. Ook zijn verantwoordelijkheden, onderlinge afhankelijkheden en uitvoeringsvoorwaarden niet overal voldoende uitgewerkt. De beleidsagenda biedt daardoor nog niet automatisch de zekerheid dat maatregelen tijdig worden uitgevoerd.

De verduurzaming van het energiesysteem vraagt om investeringen die ver voorbij één kabinetsperiode reiken. Zonder een stabiele koers en langjarige financiële zekerheid worden investeringen uitgesteld, lopen kosten op en blijft de uitvoering afhankelijk van wisselend beleid.

Vraagt de Kamer om bij het kabinet aan te dringen op:

- Koppel de beleidsagenda aan concrete financiële middelen.
- Benoem per maatregel een verantwoordelijke partij.
- Leg harde besluitmomenten vast.
- Maak de onderlinge afhankelijkheden tussen maatregelen inzichtelijk.
- Geef prioriteit aan maatregelen die snel bijdragen aan een betere benutting van het energiesysteem.
- Geef voorrang aan besluiten die investeringen van huishoudens, bedrijven, overheden en netbeheerders mogelijk maken.
- Verbind de doelen uit het NPE aan een financieel onderbouwd uitvoeringsspad voor de lange termijn.
- Rapporteer periodiek aan de Kamer over de voortgang en eventuele vertragingen.